

Face to Face with God

Entering the Holy of Holies on the Day of Atonement

1) Psalms 27

(ח) לָדָא אֲמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנַי אֶת־פְּנֵיךָ יְקֹנֵק אֲבִיבֶקֶשׁ:
(ט) אֶל־תִּסְתֵּר פְּנֵיךָ מִמֶּנִּי...

In Your behalf my heart says: "Seek My face!" O Lord, I seek Your face.

⁹ Do not hide Your face from me

2) Genesis 32:31

(לא) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנֵי אֱלֹהִים פְּנֵים אֶל־פְּנִים וַתִּנְצַל נַפְשִׁי:

³¹ So Jacob named the place Peniel, meaning, "I have seen a divine being face to face, yet my life has been preserved."

3) Judges 6:22-23

(כב) וַיִּרְא גִדְעוֹן כִּי־מַלְאָךְ יְקֹנֵק הוּא ס וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אָהֳהָ אֲדַגְנִי יְקֹנֵק כִּי־עֲלֶיךָ רָאִיתִי מַלְאָךְ יְקֹנֵק פְּנִים אֶל־פְּנִים:
(כג) וַיֹּאמֶר לוֹ יְקֹנֵק שְׁלֹם לָךְ אֶל־תִּירָא לֹא תָמוּת:

²² Then Gideon realized that it was an angel of the Lord; and Gideon said, "Alas, O Lord God! For I have seen an angel of the Lord face to face."²³ But the Lord said to him, "All is well; have no fear, you shall not die."

4) Exodus 33:11

וַדַּבֵּר יְקֹנֵק אֶל־מֹשֶׁה פְּנִים אֶל־פְּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ ...

¹¹ The Lord would speak to Moses face to face, as one man speaks to another.

Deuteronomy 34:10

וְלֹא־קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כַּמֹּשֶׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ יְקֹנֵק פְּנִים אֶל־פְּנִים:

¹⁰ Never again did there arise in Israel a prophet like Moses—whom the Lord singled out, face to face

5) Exodus 33

(כ) וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פְּנֵי כִי לֹא־יִרְאֶנִּי הָאָדָם וְחַי: (כא) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק הִנֵּה מְקוֹם אֶתִּי וְנִצַּבְתָּ עֲלֵהֲצוּר:
(כב) וְהָיָה בְעֵבֶר כַּבְּדִי וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרֹת הַצּוּר וְשִׁפְתֵי כַפִּי עָלֶיךָ עַד־עֲבָרִי: (כג) וְהִסְרֹתִי אֶת־פָּפִי וְרָאִיתָ אֶת־אַחֲרָי וַיִּפְנֵי לֹא יִרְאֶהוּ:

²⁰ But," He said, "you cannot see My face, for man may not see Me and live."²¹ And the Lord said, "See, there is a place near Me. Station yourself on the rock²² and, as My Presence passes by, I will put you in a cleft of the rock and shield you with My hand until I have passed by.²³ Then I will take My hand away and you will see My back; but My face must not be seen."

6) Exodus 34:

(כט) וַיְהִי בְרִדְתַּת מֹשֶׁה מִהָר סיני וְשָׁנִי לַחַת הָעֵדוּת בְּיַד־מֹשֶׁה בְּרִדְתּוֹ מִרְהָר וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ: (ל) וַיֵּרָא אַהֲרֹן וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה וְהָנָה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֹּת אֱלֹהֵי: (לא) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים מֹשֶׁה וַיִּשָּׁבּוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל־הַנְּשָׂאִים בְּעֵדָה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם: (לב) וְאַחֲרֵי־כֵן נָגְשׂוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְוּם אֶת כָּל־אִשָּׁר דִּבֶּר יְקֹנֵק אִתּוֹ בְּהַר סִינִי: (לג) וַיְכַל מֹשֶׁה מִדַּבֵּר אֲתָם וַיִּתֵּן עַל־פָּנָיו מַסּוּחַ: (לד) וּבִבְאֵ מֹשֶׁה לְפָנָי יְקֹנֵק לְדַבֵּר אִתּוֹ יִסִּיר אֶת־הַמַּסּוּחַ עַד־צֵאתוֹ וַיִּצָּא וְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר יֵצְאוּ: (לה) וַרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־פָּנָי מֹשֶׁה כִּי קָרַן עוֹר פָּנָי מֹשֶׁה וְהָשִׁיב מֹשֶׁה אֶת־הַמַּסּוּחַ עַל־פָּנָיו עַד־בָּאוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ:

²⁹So Moses came down from Mount Sinai. And as Moses came down from the mountain bearing the two tablets of the Pact, Moses was not aware that the skin of his face was radiant, since he had spoken with Him. ³⁰Aaron and all the Israelites saw that the skin of Moses' face was radiant; and they shrank from coming near him. ³¹But Moses called to them, and Aaron and all the chieftains in the assembly returned to him, and Moses spoke to them. ³²Afterward all the Israelites came near, and he instructed them concerning all that the Lord had imparted to him on Mount Sinai. ³³And when Moses had finished speaking with them, he put a veil over his face. ³⁴Whenever Moses went in before the Lord to speak with Him, he would leave the veil off until he came out; and when he came out and told the Israelites what he had been commanded, ³⁵the Israelites would see how radiant the skin of Moses' face was. Moses would then put the veil back over his face until he went in to speak with Him.

7) Shemot 3:6

(ו) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מֵהִבִּיט אֶל־הָאֱלֹהִים:

⁶I am," He said, "the God of your father, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob." And Moses hid his face, for he was afraid to look at God.

8) Shemot Rabba 3:1

רבי יהושע בן קרחה ורבי הושעיא אחד מהן אומר לא יפה עשה משה כשהסתיר פניו ...
ורבי הושעיא רבה אמר יפה עשה שהסתיר פניו ...

R. Yehoshua ben Karcha and R. Hoshaya. One of them says, Moshe did not do the right thing when he hid his face... R. Hashaya said, Moshe did the right thing when he hid his face...

9) Exodus 19:18

(יח) וְהָר סיני עָשָׂן כִּלְאוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְקֹנֵק בְּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׂנוֹ כְּעֵשֶׂן הַכִּבְשֵׁן וַיִּחַרְדַּךְ כָּל־הָהָר מֵאֵד:
¹⁸Now Mount Sinai was all in smoke, for the Lord had come down upon it in fire; the smoke rose like the smoke of a kiln, and the whole mountain trembled violently.

10) Devarim 4:11-12

(יא) וַתִּקְרְבוּ וַתַּעֲמִדוּן תַּחַת הָהָר וְהָרַר בַּעַר בְּאֵשׁ עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרַפֵּל: וַיְדַבֵּר יְקֹנֵק אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ...
הָאֵשׁ...

¹¹You came forward and stood at the foot of the mountain. The mountain was ablaze with flames to the very skies, dark with densest clouds. ¹²The Lord spoke to you out of the fire...

11) Shemot Rabba 2:6

בלבת אש ... כשיבא לסיני ויראה אותן אשות ולא יירא מהם.

In a flaming fire... So that when [Moshe] would come to Sinai and see those fires, he would not fear them.

12) Shemot 24:17-18

(טז) וישכן כבוד יקוק עליהר סיני ויכסהו הענן ששתי ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן: (יז) ומראה כבוד יקוק כאש אכלת ברש החר לעיני בני ישראל: (יח) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל החר ויהי משה בחר ארבעים יום וארבעים לילה:

¹⁶The Presence of the Lord abode on Mount Sinai, and the cloud hid it for six days. On the seventh day He called to Moses from the midst of the cloud. ¹⁷Now the Presence of the Lord appeared in the sight of the Israelites as a consuming fire on the top of the mountain. ¹⁸Moses went inside the cloud and ascended the mountain; and Moses remained on the mountain forty days and forty nights.

13) Devarim 5:4

(ד) פנים! פנים! דבר יקוק עמכם בהר מתוך האש: (ה) אנכי עמד ביריקוק וביניכם בעת ההוא להגיד לכם את דבר יקוק כי יראתם מפני האש ולא עליתם בהר לאמר:

...
(כ) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך וההר בער באש ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם: (כא) ותאמרו הן הראנו יקוק אלהינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו כי ידבר אל אלקים את האדם וחי: (כב) ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת אם יספיקם אנוחנו לשמע את קול יקוק אלקינו עוד ומתנו: (כג) כי מי כל בשר אשר שמע קול אלקים חיים מדבר מתוך האש כמנו וחי:

⁴Face to face the Lord spoke to you on the mountain out of the fire— ⁵I stood between the Lord and you at that time to convey the Lord's words to you, for you were afraid of the fire and did not go up the mountain...

²⁰When you heard the voice out of the darkness, while the mountain was ablaze with fire, you came up to me, all your tribal heads and elders, ²¹and said, "The Lord our God has just shown us His majestic Presence, and we have heard His voice out of the fire; we have seen this day that man may live though God has spoken to him. ²²Let us not die, then, for this fearsome fire will consume us; if we hear the voice of the Lord our God any longer, we shall die. ²³For what mortal ever heard the voice of the living God speak out of the fire, as we did, and lived?

14) Shemot 40

(לד) ויכס הענן את אהל מועד וכבוד יקוק מלא את המשכן: (לה) ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד פישכון עליו הענן וכבוד יקוק מלא את המשכן: (לו) ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו בני ישראל בכל מסעיהם: (לז) ואם לא יעלה הענן ולא יסעו עד יום העלתו: (לח) כי ענו יקוק על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם:

³⁴the cloud covered the Tent of Meeting, and the Presence of the Lord filled the Tabernacle. ³⁵Moses could not enter the Tent of Meeting, because the cloud had settled upon

it and the Presence of the Lord filled the Tabernacle.³⁶ When the cloud lifted from the Tabernacle, the Israelites would set out, on their various journeys;³⁷ but if the cloud did not lift, they would not set out until such time as it did lift.³⁸ For over the Tabernacle a cloud of the Lord rested by day, and fire would appear in it by night, in the view of all the house of Israel throughout their journeys

15) Vayikra 16:13

(יג) וַנִּתֵּן אֶת־הַקְטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי קֹדֶק וְכֶסֶה| עַנַּן הַקְטֹרֶת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָעֲדוּת וְלֹא יָמוּת:
¹³ He shall put the incense on the fire before the Lord, so that the cloud from the incense screens the cover that is over [the Ark of] the Pact, lest he die.

16) Hizkuni Vayikra 16:13

(יג) ונתן את הקטרת. שהרי נאמר למעלה כי בענן אראה על הכפורת וכדי שלא להסתכל בשכינה כדכתיב כי לא יראני האדם וחי, צריך להחשיך את הבית תחלה בנתינת הקטרת זהו שנאמר וכסה ענן הקטרת את הכפרת ואחר כך יביא את הדמים שם.

He shall put the incense. For it says above, “For I will appear in a cloud upon the cover,” and in order that he not look upon God’s presence, as it says, “For no man shall see Me and live,” the house had to be darkened first by placing the incense. That is why it says, “So that the cloud from the incense screens the cover,” and only afterward can he bring the blood-offering there [in the Holy of Holies].

17) Rambam Hilkhot Tefilla and the Priestly Blessing 15:7

ואל תתמה ותאמר ומה תועיל ברכת הדיוט זה, שאין קבול הברכה תלוי בכהנים אלא בהקדוש ברוך הוא.
 And do not be perplexed and say, “of what use is this blessing of a commoner? For the reception of the blessing is not dependent upon the priests but upon the holy one blessed be He.

18) Rambam Hilkhot Tefilla and the Priestly Blessing 14:7

אלא כל העם מתכוונין לשמוע הברכה ומכוונים פניהם כנגד פני הכהנים ואינם מביטים בפניהם.
 The whole nation would concentrate to hear the blessing and direct their face opposite the faces of the priests but not look at their face.

19) Rambam Hilkhot Tefilla and the Priestly Blessing 14:11

אין ברכת כהנים נאמרת בכל מקום אלא בלשון הקדש שנאמר כה תברכו את בני ישראל, כך למדו מפי השמועה ממשה רבינו ע"ה =עליו השלום= כה תברכו בעמידה, כה תברכו בנשיאת כפים, כה תברכו בלשון הקדש, **כה תברכו פנים כנגד פנים**, כה תברכו בקול רם, כה תברכו בשם המפורש, והוא שיהיה במקדש כמו שאמרנו